

**ROLE STRAIN OF CAREGIVER DAUGHTERS OF PATIENTS
WITH CEREBROVASCULAR DISEASE**

AREE SAENGRATSAMEE

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF NURSING SCIENCE
(ADULT NURSING)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2004

ISBN 974-04-4372-3

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

ความเครียดในบทบาทญาติผู้ดูแลที่เป็นบุตรสาวผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง(ROLE STRAIN OF CAREGIVER DAUGHTERS OF PATIENTS WITH CEREBROVASCULAR DISEASE)

อารีย์ แสงรัศมี 4437031 NSAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการคณาจารย์วิทยานิพนธ์ : สายพิน เกษมกิจวัฒนา, พย.ค., ผ่องศรี ศรีมรกต, พย.ค.,

อุษาวดี อัครวิเศษ, Ph.D.(Nursing)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเชิงบรรยายครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดในบทบาทญาติผู้ดูแลที่เป็นบุตรสาวผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง กลุ่มตัวอย่างคือบุตรสาวที่พาผู้ป่วยมารับการตรวจรักษาที่คลินิกอายุรกรรมประสาท แผนกผู้ป่วยนอกสถาบันประสาทวิทยาและโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวนทั้งสิ้น 110 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความวิตกกังวล แบบวัดความสัมพันธ์ต่างเกื้อกูล แบบวัดความพร้อมในการดูแล แบบวัดรางวัลที่ได้รับจากการดูแล แบบวัดความเครียดในบทบาทญาติผู้ดูแล ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2546 วิเคราะห์โดยสถิติพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 18-64 ปี อายุเฉลี่ย 39 ปี มากกว่าครึ่งมีสถานภาพโสด (56.4%) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับปริญญาตรีเท่ากัน (29.1%) ส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน (36.4%) และออกจากงานเพื่อมาดูแลผู้ป่วย (27.3%) มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยเฉลี่ย 26.7 เดือน และใช้เวลาในการดูแลเฉลี่ย 12.8 ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยมาก่อน (87.3%) ส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำหรือฝึกทักษะการดูแล (77.3%) มีผู้ช่วยเหลืออย่างน้อย 1 คนในการดูแลผู้ป่วย (85.5%) มีปัญหาสุขภาพก่อนการดูแล (35.5%) และในระหว่างการดูแลมีปัญหาสุขภาพ (49.1%) ต้องดูแลบุคคลอื่นนอกเหนือจากผู้ป่วย (26.4%) เหตุผลในการเข้ามารับบทบาทเป็นผู้ดูแล เป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบ (79.1%) ความรักหรือความผูกพัน (77.3%) ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเครียดในบทบาทญาติผู้ดูแลในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .447, p < .001$) ส่วนความพร้อมในการดูแล รางวัลที่ได้รับจากการดูแล เศรษฐฐานะของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดในบทบาทญาติผู้ดูแลในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.295, p < .01, r = -.226, p < .01, r = -.197, p < .05$ ตามลำดับ) โดยความวิตกกังวลสามารถทำนายความเครียดในบทบาทญาติผู้ดูแลได้ร้อยละ 20.0 และความพร้อมในการดูแลสามารถร่วมทำนายความเครียดในบทบาทญาติผู้ดูแลเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30.3

ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า พยาบาลควรมีการประเมินความวิตกกังวล ความพร้อมในการดูแล ความรู้สึกที่ดีในระหว่างการดูแล ปัญหาทางเศรษฐกิจและภาวะสุขภาพของญาติผู้ดูแลที่เป็นบุตรสาว รวมถึงการวางแผนให้ความช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมสุขภาพของญาติผู้ดูแลที่เป็นบุตรสาวอย่างต่อเนื่อง

**ROLE STRAIN OF CAREGIVER DAUGHTERS OF PATIENTS WITH
CEREBROVASCULAR DISEASE****AREE SAENGRATSAMEE 4437031 NSAN/M****M.N.S. (ADULT NURSING)****THESIS ADVISORS : SAIPIN KASEMKITWATTANA, D.N.S., PONGSRI
SRIMORAGOT, D.N.S., USAVADEE ASDORNWISED, Ph.D.****ABSTRACT**

The purpose of this descriptive research was to examine factors influencing caregiver role strain of daughters in patients with cerebrovascular disease. The samples were 110 daughter caregivers who accompanied the patients to follow-ups at neuromedical clinics of the Out-Patient Department at Prasat Neurological Institute or King Chulalongkorn Memorial Hospital. The research instruments were Demographic data, Strain from worry, Mutuality, Preparedness, Rewards of Caregiving, and Caregiver role strain questionnaires. The data were collected between January and May 2003 and analyzed by descriptive statistics, Pearson's product moment correlation, and stepwise multiple regression.

The result showed that the samples had ages ranging from 18 to 64 years with an average of 39 years. More than half of the samples were single (56.4%). Equal numbers completed elementary level schooling as completed a bachelor's degree (29.1%). Many of them had family income less than 10,000 baht per month (36.4%) and left their jobs to be caregivers (27.3%). The average duration of care was 26.7 months and the average time spent in caregiving was 12.8 hour per day. Most of them had no experience of caregiving before (87.3 %), had received information and skill training in caring (77.3%), had at least one caregiving assistant (85.5 %), had some health problem before taking the caregiving role (35.5%), and had health problems during taking the caregiving role (49.1%). Some of them (26.4%) had other persons to care for as well as the CVD patient. The reasons for becoming a caregiver were duty or responsibility (79.1%) and love or bonding (77.3%). Strain from worry was positively related to caregiver role strain at a moderate level with significance ($r = .447, p < .001$). Preparedness, rewards of caregiving, and family economic status were negatively related to caregiver role strain at a low level with significance ($r = -.295, p < .01, r = -.226, p < .01, r = -.197, p < .05$). Strain from worry was able to predict caregiver role strain, and could explain 20.0 percent. Preparedness could explain up to 30.3 percent.

The implications from this study are that nurses should evaluate strain from worry, preparedness, positive feelings from caregiving of caring, economic problems, and health status. Moreover, nurses should plan to promote health continuously for daughter caregivers of CVD patients.

**KEY WORDS : CEREBROVASCULAR DISEASE / CAREGIVER DAUGHTERS
ROLE STRAIN // STRAIN FROM WORRY/ PREPAREDNESS****106 P. ISBN 974-04-4327-3**